

## Međunarodna konferencija »Bioetički pogled na budućnost poljoprivrede u Europi«

Pavle Kufrin

*pavle.kufrin@gmail.com*

Zagreb je ovoga listopada ugostio bioetičare dvanaest europskih zemalja (Austrije, Bosne i Hercegovine, Češke, Hrvatske, Italije, Mađarske, Njemačke, Poljske, Rumunjske, Slovačke, Slovenije i Ukrajine), koji su se okupili kako bi zajedno promišljali o bioetičkim aspektima europske poljoprivrede. Svi su oni, naime, sudjelovali na međunarodnoj konferenciji »Bioetički pogled na budućnost poljoprivrede u Europi«, koju je organizirala Udruga bioetičara u srednjoj Europi (*Association of Bioethicists in Central Europe* – BCE) zajedno sa suorganizatorima: Centrom za bioetiku Filozofsko-teološkog instituta Družbe Isusove (FTI DI) i Hrvatskim bioetičkim društvom.

U subotu 20. listopada 2012. ispunilo je tako stotinjak znanstvenika i drugih zainteresiranih dvoranu »Vijenac« Nadbiskupijskoga pastoralnog instituta. Bio je to zanimljiv i poučan skup. Temi je pristupljeno iz perspektiva različitih znanstvenih disciplina, a raspon dotaknutih sadržaja kretao se od posve temeljnoga problema odnosa čovjeka i prirode, pa do konkretnijih pitanja, posebice uporabe genetički modificiranih organizama (GMO). Mogli bismo sažeti rad i zaključke konferencije ovako: odgovornost prema čovjeku – prema onome koji *sada* s nama dijeli ovu Zemlju i prema onome *budućem*, kojemu se ona ostavlja u nasljeđe – i odgovornost prema prirodi. Stoga je izražena zabrinutost zbog dramatičnoga stanja današnjega svijeta u kojemu mnogi i dalje gladuju dok se istodobno špekulira cijenama hrane i uništava sasvim zdrava i dobra hrana. Govornici su se zapitali i o naličju ovakve civilizacije i našega načina života, spominjući primjer austrijske metropole u kojoj se dnevno baci tolika količina kruha koja bi mogla zadovoljiti dnevne potrebe za tim istim proizvodom drugoga po veličini grada u Austriji – Graza.

Skup je otvorila doc. dr. sc. Katica Knezović (Katedra za filozofiju i sociologiju Učiteljskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu; članica predsjedništva BCE-a), koja je u svojem pozdravu istaknula aktualnost problematike kojom se konferencija bavi. Uslijedio je pozdrav prof. dr. sc. Sigrid Müller (dekanice Katoličkoga teološkog fakulteta Sveučilišta u Beču; predsjednice BCE-a), koja

nas je upoznala s poviješću skupova BCE-a. Obratio nam se zatim prof. dr. sc. Valentin Pozaić, pomoćni biskup zagrebački (Filozofski fakultet Družbe Isusove, Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu; ravnatelj Centra za bioetiku FTI DI-a), koji je prikazao poslanje i djelatnost Centra za bioetiku FTI DI-a. Svoj pozdrav sudionicima konferencije uputio je i prof. dr. sc. Amir Muzur (Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci; predsjednik Hrvatskoga bioetičkog društva), koji je predstavio samu bioetičku disciplinu.

Usljedio je zatim radni dio konferencije, a prvi je krug predavanja o temi »Bioetička promišljanja uz poljoprivrednu praksu u suvremenoj Europi« moderirala dr. Knezović.

Prvo izlaganje, »Preporuke europske savjetodavne etičke skupine glede novih tehnologija u poljoprivredi«, održao je prof. em. dr. sc. Günter Virt (Katolički teološki fakultet Sveučilišta u Beču). On je član Europske skupine za etiku u znanosti i novim tehnologijama,<sup>1</sup> pa je objasnio način njenoga funkcioniranja. To je neovisno, multidisciplinarno i pluralistično tijelo, sastavljeno od etičara, pravnika i drugih stručnjaka, a zastupa cijelu širinu etičkoga pluralizma. Izlagač je predstavio tekst *Mišljenja 24* (»Etika modernih razvoja u poljoprivrednim tehnologijama«) spomenute skupine, te se dotaknuo pitanja intelektualnoga vlasništva u poljoprivredi, pojašnjivši kakvu važnost danas imaju patenti. Na kraju izlaganja podsjetio je na praksu lobiranja te izrazio potrebu izrade etike te djelatnosti.

Sljedeće je predavanje, »Utemeljenje integrativne bioetike – biotički suverenitet kao model utemeljenja odgovornosti prema ne-ljudskoj prirodi«, održao prof. dr. sc. Ante Čović (Katedra za etiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu). On je u svojem predavanju analizirao različite pokušaje utemeljenja čovjekove odgovornosti za ne-ljudska živa bića. Prema nekima, ta se odgovornost temelji na specijesističkom niveliranju, kojim se ukidaju razlike između ljudi i drugih živih bića, što je, prema dr. Čoviću, neodrživa pozicija. Prema njemu, ta se odgovornost može utemeljiti samo u konceptu »asimetričnog« zajedništva, u kojem ne-ljudska živa bića nisu nositelji inherentnih prava, već izvedenih prava koja proizlaze iz čovjekove odgovornosti.

Drugi je krug predavanja nosio naziv »Slučajevi bioetičkih izazova čovjekova odnosa prema prirodi«, a moderirao ga je prof. dr. sc. Tonči Matulić (dekan Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu).

Prvo je predavanje održala prof. dr. sc. Tajana Krička (dekanica Agronomskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu). U svojem izlaganju »Poljoprivreda u RH nekad i danas te njezin utjecaj na proizvodnju biomase i biogoriva« izložila je detaljne statističke podatke koji pokazuju stanje obradivosti i iskorištenosti zemlje u Hrvatskoj. Usporedila je današnje stanje s onim u prošlosti, ustvrdivši kako danas, nažalost, nisu dovoljno iskorišteni veliki hrvatski poljoprivredni

<sup>1</sup> The European Group on Ethics in Science and New Technologies, [http://ec.europa.eu/bepa/european-group-ethics/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/bepa/european-group-ethics/index_en.htm) (15.11.2012).

potencijali. Posvetila se potom pitanju biogoriva, te je pojasnila da Hrvatska ima jako dobre mogućnosti za proizvodnju biomase.

Usljedilo je izlaganje »Kemijska sudbina pesticida i lijekova u okolišu. Ekološka cijena prehrane i zdravlja« prof. dr. sc. Valerija Vrčeka (Institut za organsku kemiju, Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu). Upozorio je na opasnosti i naličje našega mentaliteta i kulture, te ustvrdio kako je »tona po hektaru« postala ideologija, te je zapravo sve usmjereno rastu proizvodnje izražene tom jedinicom. Pojasnio je kako neke kemijske supstance koje se koriste među ostalim i u poljoprivredi, mogu u prirodi pod utjecajem različitih uvjeta postati još štetniji spojevi. Postavio je pitanje o granici između brige o prehrani i zaštiti zdravlja s jedne strane i očuvanja temeljnih uvjeta života, s druge strane.

Posljednje predavanje, »Bioetička upitnost GMO-a u europskoj poljoprivredi«, održala je dr. Knezović. Prikazala je današnje stanje GM usjeva, objasnila o kakvim se preinakama i o kojim kulturama radi. Spomenula je konkretne probleme koji se tiču bioetičke upitnosti GM usjeva te je napomenula važnost označavanja proizvoda koji sadrže GMO, te s time povezanu mogućnost odabira proizvoda koji se kupuju i konzumiraju. Podsjetila je na to da su se u Republici Hrvatskoj sve županije proglasile slobodnima od GMO-a i istaknula mogućnost ekološke poljoprivrede te razvijanja *zelenog* turizma uz onaj *plavi*.

Nakon kratke rasprave konferencija je zaključena, a razgovori i izmjena doj-  
mova nastavljani su u neformalnom druženju.